

Qorti tal-Appell
(Kompetenza Inferjuri)

Imħallef Anthony Ellul

Appell numru: 32/2015

C & F Building Contractors Limited (appellanti)

Vs

Universita ta' Malta (appellata) u Direttur tal-Kuntratti

12 ta' Novembru, 2019.

1. Il-kumpannija attriċi ħarrket lill-konvenuti fi proċeduri ta' arbitraġġ għall-ħlas dwar xogħol li għamlet f'appalt fuq inkarigu tal-Universita' ta' Malta. Dik il-konvenuta ikkontestat il-pretensjoni tal-attriċi billi applikat penali għad-dewmien fl-esekuzzjoni tax-xogħolijiet. Penali li kienet kontemplata fil-kuntratt ta' appalt. L-attriċi semmiet raġunijiet differenti għalfejn il-penali m'għandhiex tapplika fil-każ in eżami.
2. B'deċiżjoni tat-30 ta' Settembru, 2015 it-Tribunal tal-Arbitragg iddeċieda l-arbitraġġ (numru 3521/2013) b'dan il-mod:

"9.01 Illi fl-ewwel lok jilqa' l-eċċezzjoni preliminari tal-intimat Direttur tal-Kuntratti u għalhekk jilliberah mill-osservanza ta' dan il-gudizzju, u kosegwentement jastjeni milli jieħu konjizzjoni tal-eċċezzjonijiet fil-meritu sollevati minn dan l-intiamt;

9.02 Illi fit-tieni lok jiddisponi mill-eċċezzjoni tal-intimata Universita ta' Malta flimkien mat-talbiet tas-soċjeta rikorrenti b'dan il-mod:

- a) Illi rigward l-ewwel talba tas-soċjeta rikorrenti dan it-tribunal jiddikjara li s-soċjeta rikorrenti ma lestitx l-appalt fit-terminu miftiehem bejn il-partijiet u b'hekk inkorriet f'penali favur l-intimata Universita' ta' Malta fl-ammont fuq likwidat ta' €110,700 (mija w għaxar telef u seba' mitt ewro) u kosegwentement, kif spjegat fil-paragrafu 8.04.5 supra, jilqa' din l-ewwel talba limitatament fl-ammont ta' €144,197.85 (mija w erba' w erbghajn elf, mija u seba' u disgħajn ewro u ħamsa u tmenin ċenteżmu) li ġie fuq likwidat bħala l-bilanċ li għadu dovut lis-soċjeta rikorrenti mill-intimata Universita' ta' Malta;*
- b) Illi rigward it-tieni talba tas-soċjeta rikorrenti dan it-tribunal jikkundanna lill-intimata Universita' ta' Malta tħallas lis-soċjeta rikorrenti s-somma hekk likwidata fl-ammont ta' €144,197.85 (mija w erba' w erbghajn elf, mija u seba' u disgħajn ewro u ħamsa u tmenin ċenteżmu);*

- c) Illi rigward it-tielet talba tas-soċjeta rikorrenti dan it-Tribunal jikkundanna lill-intimata Università ta' Malta thallas l-interessi bir-rata ta' 8% mid-data ta' din id-deċiżjoni fuq il-bilanċ fuq imsemmi likwidat favur is-soċjeta rikorrenti;
- d) Illi rigward il-kap tal-ispejjeż, dan it-Tribunal jordna li dawn jithallsu hekk: (i) Fil-konfront bejn is-soċjeta rikorrenti u l-intimat Direttur tal-Kuntratti, l-ispejjeż jibqgħu bla taxxa; (ii) Fil-konfront bejn is-soċjeta rikorrenti u l-intimata Università ta' Malta, din tal-aħħar għandha thallas seba' u ħamsin fil-mija (57%) tar-rimamenti spejjeż, waqt li s-soċjeta rikorrenti għandha thallas 43% tal-istess spejjeż".

3. L-ilment tal-attriċi dwar id-deċiżjoni tat-Tribunal hu li naqas milli japplika klawżola 34.1 tal-*General Conditions* tal-kuntatt, u b'hekk ma naqqasx il-penali kif hemm kontemplat fil-kuntratt. Dik il-klawżola taqra:-

*"34.1 If the Contractor fails to complete the works by the deadline(s) specified in the contract, the Contracting Authority shall, without formal notice and without prejudice to any other remedies under the contract, be entitled to liquidated damages for every day or part thereof which elapses between the end of the period of performance or extended period of performance and the actual date of completion, at the rate and up to the maximum specified in the Special Conditions. **If the works have undergone partial acceptance in accordance with Article 59, the liquidated damages specified in the Special Conditions may be reduced by the proportion of the value of the whole of the works represented by the accepted part**".*

4. Fir-rikors tal-appell l-attriċi argumentat li skont dik il-klawżola:-

*".... fejn ikun hemm dewmien fl-esekuzzjoni da parti tal-kuntrattur, l-Awtorita għandha d-dritt illi tinforza penali sal-massimu speċifikat fl-Ispécial Conditions. Madankollu l-klawżola ma tiegafx hemm, **f'każ illi jkun hemm aċċettazzjoni parzjali tax-xogħol a tenur tal-Artikolu 56 tal-kuntratt, id-danni kif likwidati skont l-Ispécial Conditions għandhom jiġu ridotti skont il-proporzjon tax-xogħol illi jkun għe parzjalment aċċettat mill-klijent.** Intant il-klawżola 34.1 tal-General Conditions tipprovdi l-qafas u tirreferi għall-Ispécial Conditions għal aktar dettal".*

5. It-Tribunal tal-Arbitraġġ irraġuna:-

"8.03.9 B'riferenza għall-paragrafi 8.03.2 sa 8.03.8 hawn fuq, l-arbitri huma tal-fehma illi kien hemm biżżejjed raġunijiet validi biex iż-żmien tal-ezekuzzjoni tal-kuntratt bejn is-soċjeta rikorrenti u l-intimata Università ta' Malta jiġi estiż b'total ta' 122 il-ġurnata mis-16 ta' Marzu 2012 b'dan illi x-xogħlijiet kellhom jiġu terminati fis-16 ta' Lulju 2012. Għaldaqstant, l-arbitri jikkalkolaw li l-perjodu bejn is-17 ta' Lulju 2012 u s-6 ta' Ottubru 2012 għandu jitqies bħala l-perjodu fejn għandhom jiġu applikati l-penali u cioe 82 (tnejn u tmenin) ġurnata bir-rata ta' €1,500 (elf u ħames mitt euro) kull ġurnata għall-totali ta' €123,000 (mija w tlieta u għoxrin elf ewro).

8.03.10 Jirriżulta mix-xhieda illi sa Marzu 2012 kien tlesta 80% tax-xogħlijiet li kelhla tagħmel is-soċjeta rikorrenti, dan il-fatt ma ġiex ikkontestat mill-intimata Università. Jirriżulta wkoll illi sal-10 ta' Awissu 2012 kienu tlestew 96% tax-xogħlijiet, dan il-fatt ukoll ma ġiex kontestat. Jirriżulta wkoll illi meta kienu jitlestew ix-xogħlijiet f'parti mill-

binja, din kienet tiġi kkonsenjata lill-intimata Università biex ikunu jistgħu jaħdmu l-kuntratturi l-oħra.

8.03.11 In vista tas-suespost l-arbitri qegħdin iqisu dan bħala aċċettazzjoni parzjali informali min-naħa tal-intimata Università tax-xogħlijiet magħmulin mis-soċjeta rikorrenti. Fil-fatt tul dawn il-proċeduri ma kienx hemm xhieda jew dokumenti li indikaw li kien hemm xi ilmenti serji fuq ix-xogħlijiet jew li kien hemm xi xogħlijiet kompluti li ma ġewx aċċettati.

*8.03.12 "L-arbitri kkunsidraw ukoll il-fatt li kieku din l-**aċċettazzjoni parzjali ġiet formalizzata ai termini tal-Artikolu 34.1 tal-General Conditions**, allura l-penali applikabbli għal dan il-każ kienet tonqos b'rata sostanzjali ħafna.*

8.03.13 In vista ta' dawn il-fatturi, l-arbitri jidhrilhom li jkun ġust u xieraq li l-penali fuq imsemmij għad-dewmin da parti tas-soċjeta rikorrenti fl-esekuzzjoni tal-appalt, tkun mitigata arbitrio boni viri b'fattur ta' għaxra fil-mija (10%) tal-penali msemmija fil-paragrafu 8.03.9. B'hekk il-penali li hi intitolata għaliha l-intimata l-Università ta' Malta qed tiġi finalment likwidata fl-ammont ta' €110,700 (mija w għaxar telef u seba' mitt ewro)".

6. Il-qorti tibda biex tosserva li 'Article 59' li jissemma f'klawżola 34.1, jitratta dwar 'Final Acceptance'. Hi klawżola 56 li tirreferi għall- 'Partial Acceptance':

"56.1 The Contracting Authority may make use of the various structure, parts of structures or sections of the works forming part of the contract as and when they are completed. Any taking over of the structures, parts of structures or sections of the works by the Contracting Authority shall be preceded by their partial provision acceptance. However, in cases of urgency, works may be taken over prior to acceptance, provided an inventory of outstanding works is drawn up by the Supervisor and agreed to by the Contractor and the Supervisor beforehand. Once the Contracting Authority has taken possession of a structure, a part therefor or section of the works, the Contractor shall no longer be required to make good any damage resulting otherwise than from faulty construction or workmanship".

7. Għalhekk taqbel mal-attriċi li fl-aggravju semmiet klawżola 56.
8. L-attriċi tippretendi li ġialadarba t-Tribunal ikkonkluda li sa Marzu, 2012 kien tlesta 80% tax-xogħol u sal-10 ta' Awissu, 2012 tlesta 96% tax-xogħol, applikata klawżola 34.1 tal-*General Conditions* t-tnaqqis tal-penali kellha tkun ferm iktar minn dak li ddeċieda t-Tribunal.
9. Il-qorti qrat in-nota ta' sottomissjonijiet li l-attriċi pprezentat quddiem it-Tribunal tal-Arbitraġġ fil-21 ta' April, 2014, u fl-ebda parti minnha m'għamlet l-argument li hu l-aggravju tal-appell tagħha.

10. Madankollu dak li qiegħda tilmenta dwaru llum l-attriċi xorta kien indirizzat mit-Tribunal tal-Arbitraġġ f'paragrafu 8.03.12 tad-deċiżjoni:

*"L-arbitri kkunsidraw ukoll il-fatt li kieku din l-**aċċettazzjoni parzjali giet formalizzata ai termini tal-Artikolu 34.1 tal-General Conditions**, allura l-penali applikabbli għal dan il-każ kienet tonqos b'rata sostanzjali ħafna".*

11. F'paragrafu 8.03.11 it-Tribunal għamilha ċara li dak li seħħ dwar aċċettazzjoni ta' xogħol mill-Universita, kien **"aċċettazzjoni parzjali"** *informali min-naħa tal-intimata Universita' tax-xogħlijiet magħmulin mis-soċjeta rikorrenti".*

12. Għalhekk it-Tribunal ħa wkoll in konsiderazzjoni dak li tipprovdi klawżola 34.1 tal-*General Conditions*. Hu evidenti li b'dawk l-osservazzjonijiet t-Tribunal ikkonkluda li ma saritx il-prova tal-*partial acceptance* tax-xogħol skont il-proċedura li hemm fil-klawżola rilevanti dwar *partial acceptance*, u għalhekk il-penali ma setgħetx tonqos bil-mod kontemplat fi klawżola 34.1. It-Tribunal tal-Arbitraġġ applika *to the letter* dak li jipprovdi l-kuntratt ta' appalt. Għaldaqstant m'hemmx dubju li gie applikat il-prinċipju li, *".... fejn il-kliem tal-kuntratt huwa ċar, ma hemm l-ebda lok għall-interpretazzjoni"*. Dak hu kliem l-attriċi (ara paragrafu 8.7).

13. Skont klawżola 56 (*Partial Acceptance*):

*"Any taking over of the structures, parts of structures or sections of the works by the Contracting Authority shall be preceded by their partial provisional acceptance. However, in cases of urgency, works may be taken over prior to acceptance, provided an inventory of outstanding works is drawn up by the Supervisor and agreed to by the Contractor and the Supervisor beforehand"*¹

14. Proċedura li hi ċara u ma teħtieġ ebda interpretazzjoni, li jidher li sfuġġiet lill-attriċi għaliex ma kkummentat xejn dwarha. Mhux biżżejjed li l-Universita tieħu fiżikament il-pussess ta' partijiet mis-sit fejn ikun tlesta xogħol. Għaladarba t-Tribunal tal-Arbitraġġ ikkonkluda li ma rriżultax li l-*partial acceptance* saret bil-mod stipulat fi klawżola 56, allura hu ovvj u li l-attriċi ma tistax tieħu l-benefiċċju

¹ Skont klawżola 57.1 Provisional Acceptance: **"The works shall be taken over by the Contracting Authority when they have satisfactorily passed the tests on completion and a certificate of provisional acceptance has been issued or is deemed to have been issued"**.

li, *"the liquidated damages specified in the Special Conditions may be **reduced by the proportion of the value of the whole of the works represented by the accepted part**"* (klawżola 34.1). Dik il-klawżola tagħmilha ċara li dak it-tnaqqis isir, **"If the works have undergone partial acceptance in accordance with Article 59"**, li kif rajna hi riferenza għall-klawżola 56 peress li dik hi l-klawżola tikkonċerna *partial acceptance*.

15. Billi m'hemmx appell minn punti ta' fatt, m'huwiex il-kompitu ta' din il-qorti li tistħarreg jekk it-Tribunal tal-Arbitraġġ kienx korrett meta kkonkluda li l-aċċettazzjoni parzjali saret biss b'mod informali. It-Tribunal tal-Arbitraġġ hu l-*fact finder* u l-qorti trid tiddeċiedi a bażi tal-konklużjonijiet li jkun għamel it-Tribunal dwar il-fatti. Fiċ-ċirkostanzi peress li t-Tribunal ikkonkluda li kien hemm biss *'aċċettazzjoni parzjali informali'*, l-attriċi m'għandha l-ebda jedd li tiegħu l-benefiċċju li jissemma f'klawżola 34.1. Għaldaqstant, l-aggravju tal-appellant hu mingħajr bażi.

16. Bħala punt ta' interess biss il-qorti ma taqbilx mal-konvenuta li l-attriċi ma eżawritx il-proċedura kontemplata fl-artikolu 48 tal-Kap. 387, qabel ipprezentat l-appell. L-aggravju tal-attriċi ma jirrelatax għal *"... xi żbalji ta' komputazzjoni, żbalji klerikali jew tipografici, jew żbalji oħra ta' dik l-għamla"*. L-ilment tal-attriċi hu li t-Tribunal tal-Arbitraġġ naqas milli japplika dak li tipprovdi klawżola 34.1 tal-kuntratt ta' appalt. Madankollu din l-eċċezzjoni hi llum eżawrita in vista li l-attriċi ma ngħatatx raġun fl-aggravju li jitratta l-ilment mid-deċiżjoni tat-Tribunal.

Għal dawn il-motivi tiċhađ l-appell bl-ispejjeż kollha kontra l-appellanti.

Anthony Ellul.